

Kaasrahastanud
Euroopa Liit

Näidis-renoveerimisspass

Krohvitud viimistlusega kivielamu (ehitusaeg 1916)

Sisukord

1	Sissejuhatus	4
1.1	Mis on renoveerimispass (edaspidi „renoveerimiskava“)?	4
1.2	Terminid	4
2	Hoone tutvustus ja eeluuringute ülevaade	6
3	Lähteandmete kogumine	10
3.1	Teave hoone kohta	10
3.2	Hoone energiatõhusus ja tarbimisandmed	11
3.3	Renoveerimisvajaduse tuvastamine	11
4	Hoonest esmase energiaarvutusmudeli koostamine	11
5	Tervikrenoveerimise kontseptsioon	13
5.1	Energiatõhusus ja sisekliima enne renoveerimist	13
5.2	Renoveerimiskontseptsiooni väljatöötamine	13
5.2.1	Projektlahendi väljatöötamisse on kaasatud spetsialistid	13
5.2.2	Renoveerimiskontseptsioon	14
6	Renoveerimiskava	18
6.1	Selgitus etappide prioriteetsuse ja optimaalsuse kohta	18
6.2	1. renoveerimisetapp	18
6.3	2. renoveerimisetapp	19
6.4	3. renoveerimisetapp	20
6.5	4. renoveerimisetapp	20
7	Lisad	21
7.1	Lisa 1	21
7.2	Lisa 2	25

NB!

Renoveerimispassis esitatud ehituslahendused on koostatud passi prototüübi testimiseks eriilmelistel muinsuskaitsealustel elamutel. Tulevikus hakatakse renoveerimispassse koostama etapilise tervikrenoveerimise kavandamiseks.

Käesoleva prototüübi eesmärk on hinnata neid lahendusi, mis aitavad märkimisväärselt parandada nende elamute energiatõhusust. Testimises kasutatud hoonete osa renoveerimistöid on juba projekteeritud/teostatud ja passis pakutud lahendused ei pruugi nendega kattuda. Renoveerimispassis esitatud ehituslahendused ei ole ametlikult kinnitatud, ei pruugi vastata hoone praegusele seisukorrale ega olla kooskõlas muinsuskaitse eritingimustega, kui need on antud.

Riiklikuks kultuurimälestiseks tunnistatud või muinsuskaitsealal asuva A- ja B-kaitsekategooria hoone renoveerimisel tuleb enne renoveerimistöde kavandamist taotleda Muinsuskaitseametilt muinsuskaitse eritingimused, mis on aluseks ehitusprojekti koostamisele.

1 Sissejuhatus

1.1 Mis on renoveerimisspass (edaspidi „renoveerimiskava“)?

Renoveerimiskava ((EPBD recast, 2024) renoveerimisspass) on:

- konkreetsele hoonele kohandatud selge tegevuskava etapiviisiliseks tervikrenoveerimiseks,
- mis aitab omanikel ja investoritel kavandada parimat tööde ajastust ja sekkumisvõimalusi.

Tavapäraselt projekteeritakse valmis renoveerimise projektlahend ja teostatakse see korraga. Kui ajaliselt, rahaliselt või muudel põhjustel pole võimalik ühe korraga hoonet renoveerida, tehakse seda etapiti. Etapiviisiline tervikrenoveerimine võib olla lahendus hajutada suurt alginvesteeringut ning võimaldada rakendada vähem häirivaid ja rahaliselt paremini teostatavaid meetmeid. Siiski tuleb sellist etapiviisilist tervikrenoveerimist hoolikalt kavandada, vältimaks et eelnevad tööd takistavad vajalike edasiste tööde tegemise. Ühekorraga teostatav tervikrenoveerimine on enamus juhtudel kokkuvõttes kulutõhusam ja põhjustab vähem väljakutseid kui etapiti tegutsedes.

Ajalooliste hoonete energiatõhususe parandamise standardi (EVS-EN 16883, 2017) kohaselt lisandub muinsuskodude korral olelusringi maksumusele, tehnilisele sobivusele, soojuskaot vähendamisele, sisekliima kvaliteedile, väliskeskkonna mõjule ja kasutuse aspektidele ka kultuuriväärtuse tagamise aspekt. Kui hoonet renoveeritakse etapiti, ei pruugi etappide vahel, kui tervik ei ole veel saavutatud, hoone väljanägemine vastata parimatele ootustele.

1.2 Terminid

Termin on konkreetse eriala mõistet tähistav sõna või sõnaühend. Termin tähistab alati kindlat mõistet. Üks termin vastab ühele mõistele. Kui mõiste (kui kirjeldus) sisaldab terminile veel midagi muud, siis pole enam tegemist selle sama terminiga.

- **Konserveerimine** on tegevus, millega: tõkestatakse mälestise, muinsuskaitsealal asuva ehitise või nende osade edasine hävimine, kindlustades tehniliselt selle konstruktiivseid, arhitektuurseid ja dekoratiivseid elemente säilitades eri ajastute väärtuslikud kihistused ning jättes puuduvad osad taastamata (Muinsuskaitseseadus, 2019). !!! Ei toimu restaureerimist, remontimist ega rekonstrueerimist
- **Restaureerimine** on tegevus, millega fikseeritakse mälestise või muinsuskaitsealal asuva ehitise autentne seisund, eemaldades vajaduse korral vähem väärtuslikke ja ilmet rikkuvaid elemente ja kihistusi ning taastades puuduvaid ja kahjustunud osi teaduslikult põhjendatud kujul ja meetodil, tuginedes originaaldokumentidele ning uuringutele (Muinsuskaitseseadus, 2019). !!! Ei toimu konserveerimist, remontimist ega rekonstrueerimist.
- **Remontimine** on tegevus mälestise või muinsuskaitsealal asuva ehitise seisundi parandamiseks, millega ei muudeta mälestise või muinsuskaitsealal asuva ehitise ilmet, konstruktsioone, mahtusid ega detaile ning mille puhul kasutatakse algupäraseid materjale (Muinsuskaitseseadus, 2019). !!! Ei toimu konserveerimist, restaureerimist ega rekonstrueerimist.
- Ehitise **rekonstrueerimine** ehk ümberehitamine on ehitamine, mille käigus olemasoleva ehitise omadused muutuvad oluliselt, mille käigus: muudetakse hoone piirdekonstruktsioone; muudetakse ja asendatakse hoone kande- ja jäigastavaid konstruktsioone; paigaldatakse, muudetakse või lammutatakse tehnosüsteemi, mis muudab ehitise omadusi, sealhulgas välisilmet; muudetakse oluliselt ehitise tööparameetreid või kasutatavat tehnoloogiat; viiakse ehitise kooskõlla kasutusotstarbele vastavate nõuetega; taastatakse osaliselt või täielikult hävinud ehitise. Ümberehitamisena ei käsitleta olemasoleva ehitise üksikute osade vahetamist samaväärsete vastu (Ehitusseadustik, 2015). !!! Ei toimu konserveerimist, restaureerimist ega remontimist.

Väga sageli ei ole mälestise või muinsuskaitsealal oleva hoone tööde puhul tegu puhta konserveerimisega, restaureerimisega, remontimisega või rekonstrueerimisega. Kui fikseeritakse hoone autentset seisundit (restaureerimine), võidakse samaaegselt vanade elektriakaablite asemele paigaldada uued selmet olemasolevaid elektriakaableid restaureerida. Seega ei ole tegemist enam

restaureerimisega, vaid restaureerimisega ja rekonstrueerimisega. Kui elektri kaablid või muud tehnosüsteemid asendatakse samaväärsega, ei ole enam tegemist ka rekonstrueerimisega. Kui tegeletakse hoone seisundi parandamisega ilma selle ilmet muutmata on tegu remontimisega, aga väga sageli muutub ka ilme (vana ilme uueneb) ja siis ei ole tegemist enam remondiga.

Nagu näha pole peaaegu kunagi tegemist puhtal restaureerimisega, rekonstrueerimisega, konserveerimisega või remondiga. Nende tegevuste koostegemist võib nimetada sõbralikult renoveerimiseks.

Renoveerimine on olemasoleva hoone, ruumi või asja uuendamine ja parandamine, et see oleks paremas seisukorras, mugavam, vastaks tänapäeva nõuetele või korrastatakse seda muul viisil soovitud suunas. Renoveerimine ei tähenda alati täiesti uue tegemist — sageli säilitatakse olemasolev osa ja parandatakse või uuendatakse seda. Renoveerimine on laiem mõiste, mille alla kuulub: kahjustuste likvideerimine, endise olukorra taastamine, konstruktsioonide, tarindite, ilme täiendamine, muutmine, asendamine, uuendamine. Tulenevalt toote või tehnoloogia arengust ja uutest teadmistest võidakse kasutada uusi töövõtteid ja uusi tehnilisi lahendusi ja vältida vanu vigu.

2 Hoone tutvustus ja eeluuringute ülevaade

Hoone on aastaid seisnud tühja ja kasutamata, üsna halvas seisukorras. Tondi sõjaväelinnaku klubihoone ehitati 1915.-1916. aastatel. Võrreldes teiste linnaku hoonetega, eriti aga kasarmutega, on klubihoone fassaadide dekoor märksa lihtsam ja tagasihoidlikum. Ei ole enam kasutusel puhta vuugiga tellisladu, puuduvad raidkivist dekoori elemendid. Fassaadid on kohe algselt tervikuna krohvitud. Liseenide ja risaliitidega liigendatud fassaadi ilmestab hambulise alaosa räästakarniis ning klombitud paekivist sokkel. Tõenäoliselt oli tegemist ansambli viimases järjekorras valminud hoonega, kus ehitajad ei pannud enam rõhku väljapeetud välisdekoorile.

Hoone seisab juba aastakümneid tühjana, kasutamata.

Ehitis on ehitismälestis (reg. nr. 8664). Muinsuskaitse eritingimuse kohane (Tallinn, Marsi tn 6 sõjaväelinnaku klubihoone remont-restaureerimise muinsuskaitse eritingimused, 2015 (ajaloolane Aleksandr Pantelejev)) väärtus ja ehitise auditi tulemus, vt. Tabel 1.

Tabel 1 Muinsuskaitse eritingimuse kohane väärtus ja ehitise auditi tulemus.

Muinsuskaitse eritingimustega määratud kultuuriväärtusega konstruktsioonide ja detailide loetelu	Ehitise auditi tulemus
Fassaadi dekoor (liseenid, frontoonid). Paekivist astmetega sisetrepid (2 tk) koos käsipuuga (säilinud fragmendina) ja metallrinnatisega. Räästakarniis . II korrusel trepikodades ja keskkoridoris kaarsillusega aknad . Klombitud paekivist sokkel .	Seisukord halb, säilitada, restaureerida (taastada), eksponeerida. Olemasolevad tellisseinad erineva paksusega, 50...60 cm.
Kultuuriväärtusega ehitusaegsetest detailidest ning konstruktsioonidest on alles paeastmetega sisetrepid osaliselt säilinud metallrinnatisega ja katuse kandekonstruktsioonid, pööningul needitud teraslehtedest suur veepaak.	Fassaadid on halvas tehnilises seisukorras ning vajavad ulatuslikku taastamist, restaureerimist. Hoonel on säilinud (suures osas fragmentidena) ehitusaegsed aknaraamid, mis ei ole enam restaureeritavad. Valtsitud plekiga kaetud katused jooksevad läbi. Välisfassaadidel on ulatuslikud krohvi ja tellismüüride kahjustused.

Joonis 4 Hoone olukord enne rekonstrueerimist.

Joonis 5 Hoone fassaad enne (ülal) ja pärast (all) tervikrenoveerimist.

Joonis 6 Hoonest olukord enne (vasakul) ja pärast (paremal) tervikrenoveerimist.

3 Lähteandmete kogumine

3.1 Teave hoone kohta

Koostaja (kvalifitseeritud või sertifitseeritud ekspert (omanik, konsultant, projekteerija vms)) logib sisse E-ehituse platvormi (EHR) ja valib aadressi alusel ehitise.

Kogutakse kokku algandmed hoone kohta avalikest andmebaasidest:

• Ehitise liik	hoone
• Ehitise nimetus	korterelamu
• Ehitisregistri kood	120799185
• Omandi liik	kinnisasi
• Peamine kasutamise otstarve	Muu kolme või enama korteriga elamu (11222)
• Ehitise aadress	Harju maakond, Tallinn, Kristiine linnaosa, Marsi tn 6
• Katastritunnus	78407:702:0370
• Kultuuriväärtuse info	Ehitis on mälestis nr 8664
• Kaitsekategooria	Mälestis
• Esmase kasutuselevõtu aasta	1926
• Maapealsete korruste arv	2
• Maa-aluste korruste arv	0

Tuvastatakse piirdetarindid ja kandekonstruksioonid:

- Kande- ja jäigastavate konstruksioonide materjali liik: tellis, looduslik kivi
- Välisseina liik: looduslik kivi, tellis
- Välisseina välisviimistluse materjali liik: krohv, looduslik kivi

Tarindi määramise algoritmi (Põdra 2026) ja tänavavaate alusel on välissein täistellissein.

Renoveerimiskava koostaja kinnitab piirdetarindite renoveerimiseelsed soojusläbivused:

• Välissein	0,75 W/(m ² ·K)
• Pööningu põrand	0,5 W/(m ² ·K)
• 1. korruse põrand	0,5 W/(m ² ·K)
• Välisuks	1,80 W/(m ² ·K)
• Aken	2,50 W/(m ² ·K)
• Õhulekkearv q_{E50} m ³ /(h·m ²)	9 m ³ /(h·m ²)

Tehnosüsteemide ja energiavarustuse määramine Ehitisregistri tabelandmete, Maa-Ameti kaardirakenduse ja omanikult üle kontrollimise alusel:

- Küte: puudub
- Ventilatsioon: puudub
- Veevarustus: krundi ühendus võrguga (Maa-Ameti kaardirakendus): puudub
- Tarbevee soojendamine: puudub
- Kanalisatsioon: krundi ühendus võrguga (Maa-Ameti kaardirakendus): puudub
- Elektrivarustus: krundi ühendus võrguga (Maa-Ameti kaardirakendus): puudub
- Peakaitsme suurus (elektrifitseerimiseks): puudub
- PV paigalduse võimalikkus (võrguvaldaja arenguplaani info): ei ole teada
- Kaugküte: krundi ühendus võrguga (Maa-Ameti kaardirakendus): puudub;
- Kaugjahutus: puudub
- Gaasivarustus: puudub

Varasemad renoveerimistööd tuvastatakse Ehitusregistri tabelandmete (kokku seotud Muinsuskaitse andmebaasiga), Maa-Ameti kaardirakenduse (kaldaerofotod), Google tänavavaate ja omanikult üle kontrollimise alusel:

Kandekonstruksioonide rekonstrueerimine	Ei
Katusekatte vahetus	Osaliselt

Katuslae või pööningu renoveerimine	Ei
Välisseinte renoveerimine	Ei
Sokli renoveerimine	Ei
Sillutisriba renoveerimine	Ei
Akende renoveerimine / vahetus (vahetuse %)	Ei; 100%
Küttesüsteemi renoveerimine	Ei
Veetorustike vahetus / renoveerimine	Ei
Kanaliseerimisvõrgustike vahetus / renoveerimine	Ei
Elektrisüsteemi vahetus / renoveerimine	Ei
Tuleohutuse tööd	Ei

3.2 Hoone energiatõhusus ja tarbimisandmed

Renoveerimiseelseid tarbimisandmeid pole. Renoveerimiseelse olukorra energiakasutuse määramisel lähtutakse piirdetarindite olukorrast ja hoone järgnevast tüüpilisest kasutusest:

- soojusvarustus on lahendatud kaugkütte abil;
- soojuse jaotamiseks kasutatakse radiaatoreid;
- õhuvahetus ruumides on enne renoveerimist lahendatud korstnate õhulööride ja akna avamise kaudu (arvestuslikult $0,05 \text{ l/(s} \cdot \text{m}^2)$ + õhulekkearvust tulenev infiltratsioon). Renoveerimise käigus paigaldatakse ventilatsioon (arvestuslik õhuvahetus $0,5 \text{ l/(s} \cdot \text{m}^2)$);
- tarbevee soojendamine on enne renoveerimist lahendatud elektriboileritega. Pärast renoveerimist soovitakse lahendada tarbevee soojendamine kaugkütte baasil.

3.3 Renoveerimisvajaduse tuvastamine

4 Renoveerimisvajaduse ja vajalike tööde loend on Lisad

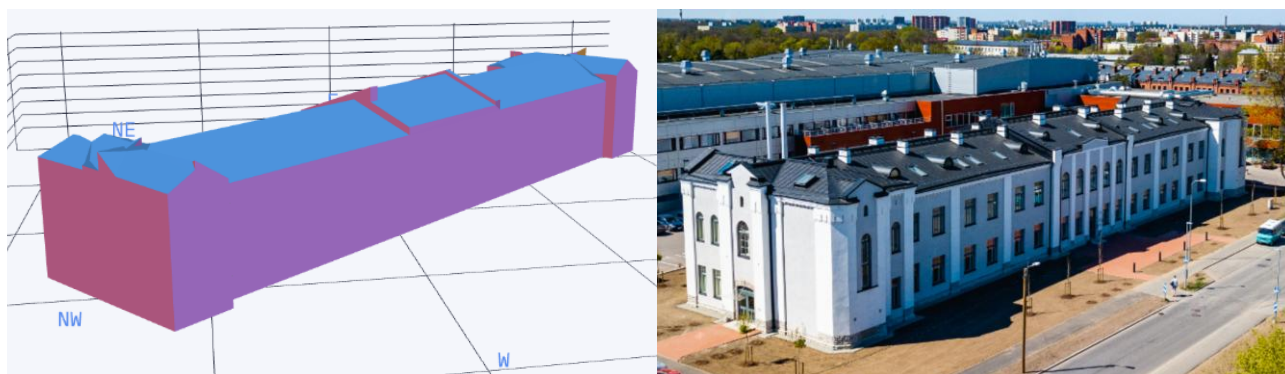
Lisa 1.

5 Hoonest esmase energiaarvutusmudeli koostamine

Hoone esmase geomeetria saamiseks kaaluti kolme varianti:

- Tüüphoone info kasutamine;
- 3D Maa-Ameti digikaksiku alusel sarnaseimate hoonekujude vahel valik;
- 3D Maa-Ameti digikaksiku hoone geomeetria kasutamine,

milles kasutati viimast varianti.

Joonis 7 Esmase energiaarvutuse jaoks kasutatud hoone geomeetria (vasakul). Avatäidete osakaal fassaadi pindalast tuvastati hoone tänavavaate fotolt (paremal).

- Piirdetarindi pindala
  - Välissein (erinevad seinaosad) 762,2 m²
  - Välissein (erinevad seinaosad) 1028,6 m²
  - Katus (erinevad katuseosad) 1343,55 m²
  - Põrand (erinevad põrandaosad) 1252,76 m²
  - Aken (kirre) 156,9 m²
  - Aken (kagu) 23,4 m²
  - Aken (edel) 156,9 m²
  - Aken (loe) 23,4 m²
  - Välisuks 25,5 m²
  - Piirdetarindite kogupindala (infiltratsiooni õhulekke arvutuseks) 4396,9
- Liitekohta pikkus
  - Välisseina välisnurk 38 m
  - Välisseina sisenurk 62,4 m
  - Katuse ja välisseina liitekoht 167,0 m
  - Sokli ja välisseina liitekoht 185,0 m
  - Akna seinakinnitus 784,2 m
  - Ukse seinakinnitus 41,8 m
- Hoone toatemperatuuriga pind 4397 m²

WÖRNE FÄRIGG

■ Ext plad = (RM valitussappin + MTA suoneveinalala) ■ Int plad = ext + tiipologiaindaja + MTI merrige

A - PIIRITÄHTÄBUDU KOKKU

GILMAT	EXT (MT) M ² / EXT (MT) M ²	SUONEVEINALALA
Katuhugi	495,99 / 388,9 m ²	
Seib (Süp.)	873,2 m ² / 457,6 m ²	
Pörand pinnasel	465,65 / 387,9 m ²	0,5

B - AERAD JA FASSAAD SUHWARD KAUPA

SOUND	FASSAAD EXT (M ²)	AREA PINT ¹ (M ²)	METU FASSAAD EXT (M ²)	AREA V	E	KLASS	VAK.
ISO E	266,82	48,83	215 m ²	2,9	0,1%	0,68	0,00
ISO N	156,19	28,58	127,6 m ²	2,9	0,1%	0,68	0,00
ISO SE	17,1	5,33	14 m ²	2,9	0,1%	0,68	0,00
ISO NW	11,87	2,17	9,7 m ²	2,9	0,1%	0,68	0,00
ISO S	170,61	31,22	139,4 m ²	2,9	0,1%	0,68	0,00
ISO SE	0,17	0,03	0,1 m ²	2,9	0,1%	0,68	0,00
ISO W	250,48	45,84	204,6 m ²	2,9	0,1%	0,68	0,00

¹ Area pint = valikuid fassaad - muhe (0,153). ■ Gullane tavat = kääritud muutetud.
FASSAAD KOKKU (ext, koos akendega) 873,2 m²

[illegible]

Sisekliima ja energiakasutuse arvutusmudel on kalibreeritud vastavalt 2025 aasta tarbimisandmete alusel (reaalsuses on hoone juba renoveeritud), Tabel 2. Energiatõhusuarvu võrdluses on erinevus vaid 5 %, mis lubab loota piisavale arvutustäpsusele.

	Energiakasutus, kWh/(m ² ·a)		KEK & ETA erinevus
	2025 KEK	ETA	
Ruumide kütte	64	49	-24%
Soe tarbevesi	25	56	124%
Elektrienergia	42	40	-4%
Tarbegaas			
Tarnitud energia	131	145	10%
Energiatõhususarv / klass	141 / C	148 / C	5%

6 Tervikrenoveerimise kontseptsioon

Tervikrenoveerimine – renoveerimine, mis on kooskõlas energiatõhususe esikohale seadmise põhimõttega, mis keskendub olulistele hoone komponentidele ja millega muudetakse hoone või hoone osa energiatõhusaks (EPBD recast, 2024). Mälestiste, ning ka muinsuskaitsealadel ja miljööaladel paiknevate ehitiste puhul seatakse prioriteediks ka hoone ja ümbritseva keskkonna kultuuriväärtuste säilimine, mille nimel on võimalik vähendada hoone energiatõhusustamise ambitsiooni nende renoveerimismeetmete arvelt, millega kaasneb risk kahjustada hoone kultuuriväärtust.

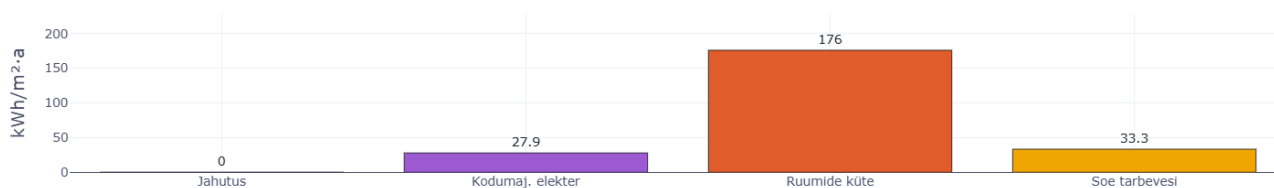
Renoveerimiskontseptsioon:

- peale- ega juurdeehitusi ei tehta;
- kuna klubihoone pole oma algfunktsioonis kasutatav, renoveeritakse hoone korterelamuks;
- hoone uueks funktsiooniks kohandamine teostatakse välisarhitektuuri minimaalsete muudatustega, tagades hoone algsele lähedase välisilme:
  - liseenidega ja risaliitidega liigendatud tervikuna krohvitud fassaad;
  - hambulise alaosa räästakarniis;
  - klombitud parkivist sokkel;
  - monumentaalsed, kolmest küljest viiludega rõhutatud trepikojad;
  - katusekatteks on tsingitud terasplekk;
  - säilitatakse ehitusaegsed aknauugid;
  - katusaknad on tasapinnalised jaotatuna katusele ühtlase rütmiga;
- vastavalt vajadusele rekonstrueerida hoone vastavaks kaasaja nõuetega, muudetakse osaliselt hoone siseplaneeringut säilitades kõik kapitaalseinad.

6.1 Energiatõhusus ja sisekliima enne renoveerimist

Kuna kogu hoone polnud enne renoveerimist kasutuses, puuduvad adekvaatsed andmed energiatarbimise kohta. Enne renoveerimise järgmist etappi on energiatõhususarv 192 kWh/(a·m²) ja energiatõhususarvu klass “E”.

Energiast kulub ruumide kütte 74 %, tarbevee soojendamisele 14 % ja elektrile 12 %, (Joonis 9).

Joonis 9 Hoone energiakasutuse jaotus enne renoveerimist.

6.2 Renoveerimiskontseptsiooni väljatöötamine

6.2.1 Projektlahendi väljatöötamisse on kaasatud spetsialistid

- Arhitektuur (Volitatud arhitekt, tase 7);
- Muinsuskaitse (Arhitektuuripärandi spetsialist, tase 7 või muinsuskaitse pädevustunnistusega muu valdkonna spetsialist);
- Kandekonstruksioonid (Ehitusinsener tase 7. Valitavad kompetentsid: Hoone ehitusprojekti koostamine);
- Piirdetarindid (Volitatud arhitekt, tase 7 ja või Ehitusinsener tase 7 Hoone ehitusprojekti koostamine);
- Tehnosüsteemid ja sisekliima tagamine (Kütte-, ventilatsiooni- ja jahutuseinsener tase 7 ja Veevarustuse- ja kanalisatsiooniinsener tase 7);

- Energiatõhusus (Hoonete energiaaudiitor, tase 6);
- Tugev- ja nõrkvool (Diplomeeritud elektriinsener, tase 7, Diplomeeritud automaatikainsener, tase 7);
- Tuleohutus (Tuleohutusekspert, tase 6);
- Oletusringi maksumuse (alginvesteering, kasutamine, hooldamine, remont, jne) hindamine (Ehitusinsener tase 6. Ehitismaksumuse hindamine);
- Ehitamine (Ehitusinsener tase 6, Valitavad kompetentsid: Ehitustegevuse juhtimine, Ehitusjuhtimine; vastava töö oskustööline).
- Ehitismaksumuse prognoos.

6.2.2 Renoveerimiskontseptsioon

Tabel 3 Valitud tervikrenoveerimise kontseptsioon etapiviisiliseks teostamiseks.

	Olemasolev	Lõplik renoveerimislahendus
Välissein 1 (looduskivisein))	Massiivne paekivimüüritis; $U = 0.74 \text{ W/(m}^2\text{K)}$	200 mm krohvitavat lisasoojustust
Katuslagi / pööningu põrand	Külm pööning, liivtäitega puitvahelagi; $U = 0.50 \text{ W/(m}^2\text{K)}$	Kõetav pööning, pööningupoolsed sarikapaksendus, 300 mm lisasoojustust; $U = 0.13 \text{ W/(m}^2\text{K)}$
1.k. / keldri põrand	Puitpõrand pinnasel; $U = 0.66 \text{ W/(m}^2\text{K)}$	Põrand pinnasel, 300 mm lisasoojustust; $U = 0.1 \text{ W/(m}^2\text{K)}$
Vundament/keldri sein (maa-alune)	Paekivimüüritis;	100 mm lisasoojustust
Sokkel	Paekivimüüritis; $U = 2.0 \text{ W/(m}^2\text{K)}$	100 mm lisasoojustust, uus soklimüür
Aknad	Ühekordse klaasiga puitraamid (1+1); $U = 2.5 \text{ W/(m}^2\text{K)}$	Kaheraamsed puitaknad, sisemine raam 3x klaasiga (1+4/10/4e/10/4e); $U = 1.1 \text{ W/(m}^2\text{K)}$
Välisüksed	Puitüksed; $U = 1.8 \text{ W/(m}^2\text{K)}$	Uued puitüksed; $U \leq 1,40 \text{ W/(m}^2\text{K)}$.
Küttesüsteem	Puudub	Tõhus kaugküte, radiaatorid
Ventilatsioon	Puudub	Soojustagastusega sissepuhkeväljatõmbe ventilatsioon
Õhuleke	p	4
PV-paneelid	Puuduvad	Paigaldatakse

Otsustatakse alustada hoone renoveerimislahendi väljatöötamist valitud renoveerimis kontseptsiooni alusel (Tabel 3). Paralleelselt tehniliste lahenduste väljatöötamisega ja esmaste lahenduste projekteerimisega (vt. Joonis 10, Joonis 11, Joonis 12, Joonis 13, Joonis 14,) hinnatakse lahenduste mõju kultuuriväärtuse säilimisele. Renoveerimisvariantide hindamiseks on ka kultuuriväärtused kvantifitseeritud. Lisaks kultuuriväärtusele hinnatakse projekteerimise käigus ka teisi hoone väärtusi vastavalt standardile (EVS-EN 16883, 2017) (Lisa 2).

Renoveerimiseelne

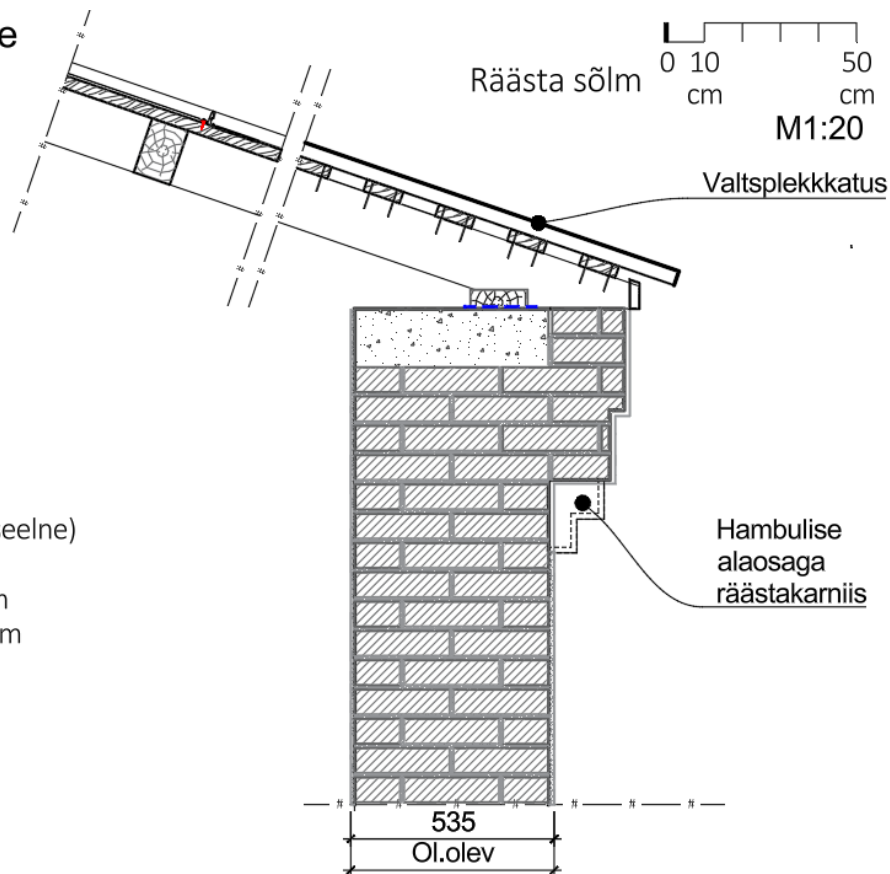
Piirdetarindid

Katus

Katuseplekk

Alusroovitus

Sarikas

Välissein (renoveerimiseelne)

Krohv ja siseviimistlus

Ol.olev tellissein 50-60cm

Olemasolev krohv ≈15 mm

Hambulise
alaosa
räästakarniis

535
Ol.olev

Joonis 10 Räästa sõlm enne renoveerimist.

Renoveerimislahend

Piirdetarindid

Katus KL-02_300

Katuseplekk

Alusroovitus

Õhkvahe/tuulutusliist

Aluskate

Õhkvahe/tuulutusliist

Ol.olev sarikas /soojustus

Õhu- ja aurutõke

Roovid / soojustus

Tuletõkke kipsplaat

Välissein VS-K-01_200

Krohv ja siseviimistlus

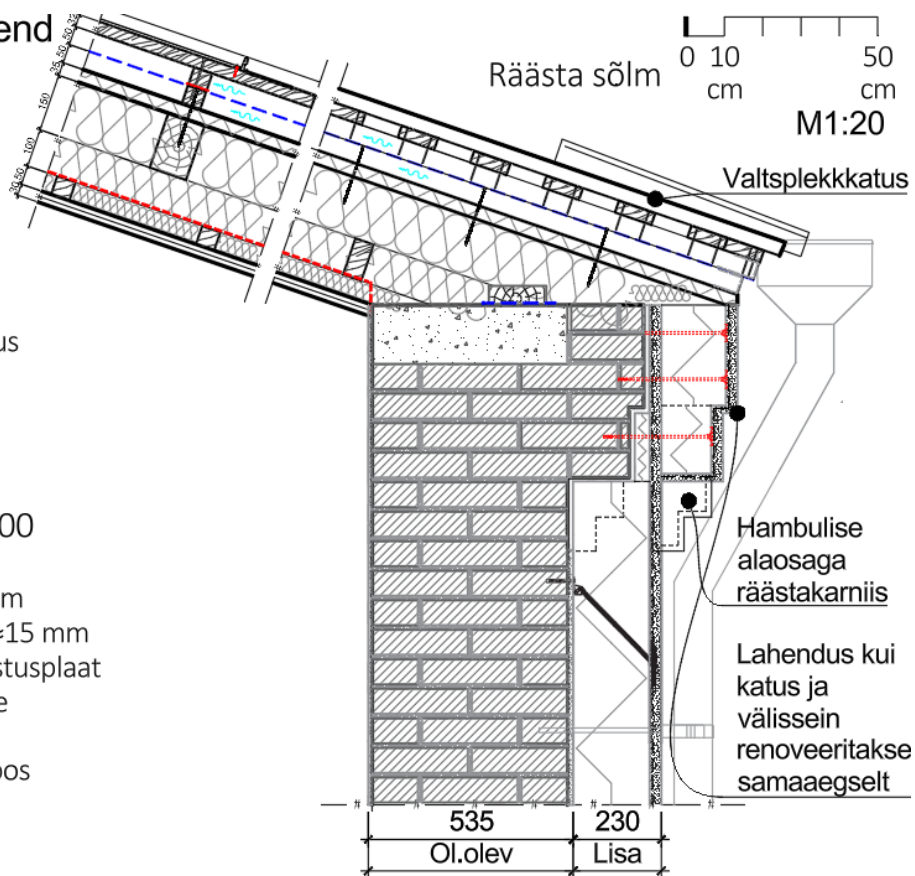
Ol.olev tellissein 50-60cm

Olemasolev krohv ≈15 mm

Jäik mineraalvilla soojustusplaat
krohvitud fassaadidele

Soojustusle vastav

lubi-krohvisüsteem koos
armeeringuga

Hambulise
alaosa
räästakarniis

Lahendus kui
katus ja
välissein
renoveeritakse
samaaegselt

535 230
Ol.olev Lisa

Joonis 11 Tervikrenoveerimise kohane räästa sõlm (lõpptulemus).

Renoveerimiseelne

Piirdetarindid

Välissein (renoveerimiseelne)

Krohv ja siseviimistlus

Ol.olev tellissein 50-60cm

Olemasolev krohv ≈15 mm

Põrand

Betoonpõrand

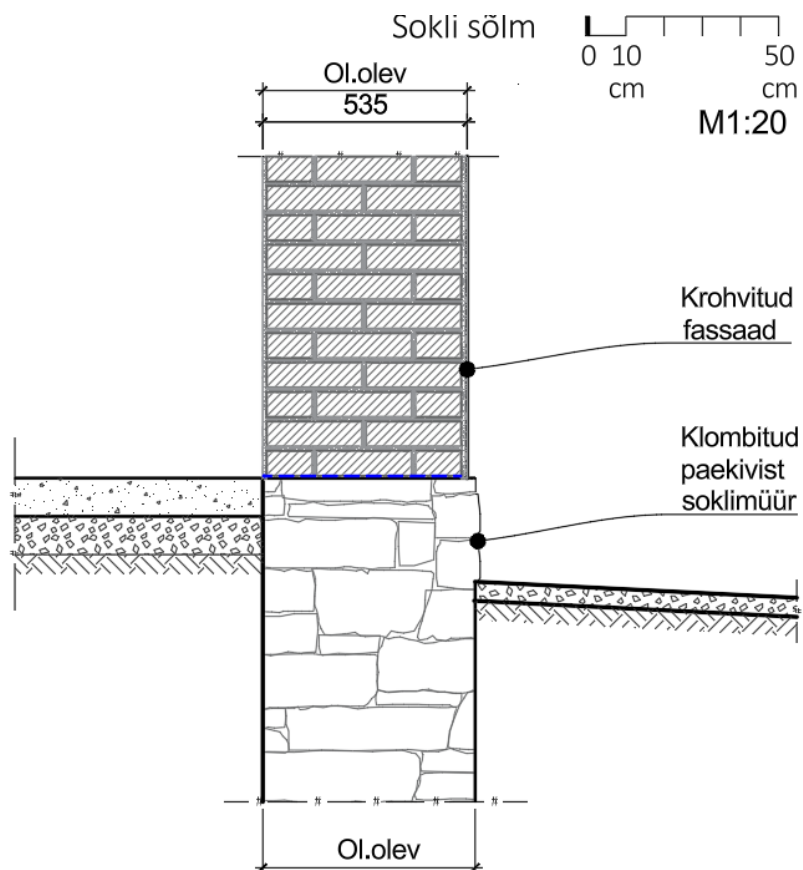
Liivalus

Tihendatud aluspinnas

Sokkel

Eksponeeritud paekivisokkel

Paekivist vundamendimüür

Joonis 12 Sokli sõlm enne renoveerimist.

Renoveerimislahend

Piirdetarindid

Välissein VS-K-01_200

Krohv ja siseviimistlus

Ol.olev tellissein 50-60cm

Olemasolev krohv ≈15 mm

Jäik mineraalvilla soojustusplaat

krohvitud fassaadidele

Soojustusle vastav

lubi-krohvisüsteem koos

armeeringuga

Põrand PP-02_300

Betoonpõrand, kilel

Ekstrudeeritud / paisutatud

vahtpolüstüreen XPS/EPS

Kruusa- või killustikukiht

Filterkangas

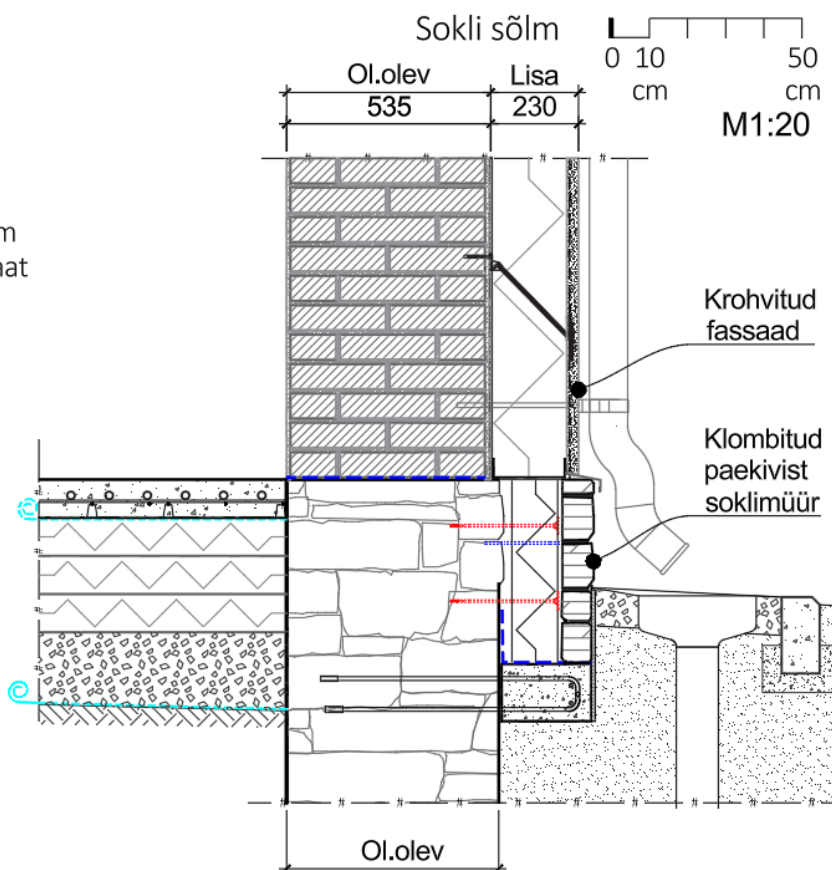
Tihendatud aluspinnas;

Sokkel VS-K-04_100

Eksponeeritud paekivisokkel

Soojustus

Paekivist vundamendimüür

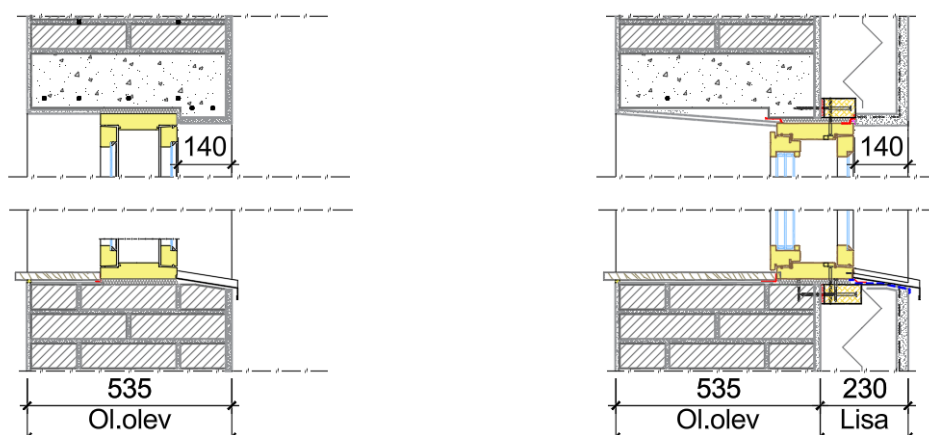

Joonis 13 Tervikrenoveerimise kohane sokli sõlm.

Ol.olevad tarindid

Renoveerimislahend

0 10 50
cm cm
M1:20

Joonis 14 Akna ja välisseina liitumine enne renoveerimist (vasakul) ja pärast renoveerimist (paremal).

7 Renoveerimiskava

7.1 Selgitus etappide prioriteetsuse ja optimaalsuse kohta

[Renoveerimiskava](#) on konkreetsele hoonele kohandatud tegevuskava hoone tervikrenoveerimiseks fikseeritud maksimaalse arvu etappidega, millega parandatakse oluliselt hoone energiatõhusust (mälestiste, ning ka muinsuskaitsealadel ja miljööaladel paiknevate ehitiste puhul seatakse prioriteediks ka hoone ja ümbritseva keskkonna kultuuriväärtuste säilimine). Renoveerimiskava pakub hoone omanikule lahenduse, et teostada tervikrenoveerimine üksikute etappide kaupa. See on selge tegevuskava etapiviisiliseks tervikrenoveerimiseks, mis aitab omanikel ja investoritel kavandada parimat ajastust ja sekkumisvõimalusi.

Tervikrenoveerimise etappideks jaotamisel tuleb üldiselt lähtuda erinevast prioriteetsusest:

1. prioriteet:
  - likvideeritakse avariilukord,
  - tagatakse hoone kasutuse ohutus,
  - tagatakse elanikele tervisliku sisekliima miinimumnõuded,
  - likvideeritakse / minimeeritakse hoone kestvust ja kasutusiga oluliselt lühendavad mõjud.
2. prioriteet:
  - kasutusea pikendamine,
  - keskkonnamõju minimeerimine,
  - energiakasutuse optimeerimine,
  - hoone väärtuste (sh kultuuriväärtuste) säilitamine.
3. prioriteet:
  - hoone kasutajatele täiendavate mugavuste pakkumine,
  - kasutuskulude optimeerimine,
  - kinnisvaraväärtuse parandamine.

Hoone tervikrenoveerimine teostatakse neljas etapis:

1. renoveerimisetapp:
  - ehitise vastavus enamusele ehitisele esitatavatele olulistele nõuetele,
2. renoveerimisetapp:
  - energiatõhususe parandamine (ventilatsiooni soojustagastus, katuse ja põranda lisasoojustamine),
3. renoveerimisetapp:
  - energiatõhususe parandamine (välisseinad, aknad, sokkel),
4. renoveerimisetapp:
  - kohapealse taastuenergialahenduste paigaldamine.

Käesoleva renoveerimiskava renoveerimisetappide mõju antud hoone energiatarbimisele selgub hilisemas etapis.

7.2 1. renoveerimisetapp

Esimese renoveerimisetapi peaeesmärk on likvideerida võimalik avarioht, vastavus järgmistele ehitisele esitatud olulistele nõuetele (CPR, 2024; Ehitusseadustik, 2015): tagada hoone ohutus, konstruktsioonide terviklikkus, tuleohutus, tervislik sisekliima ning hoone kasutatavus. Selles etapis restaureeritakse välistrepp, renoveeritakse sillutisribad ning rajatakse sademevee hoonest eemale juhtimise lahendused. Samuti renoveeritakse tuulekoda, paigaldatakse käsipuud ning korrastatakse rattaparkla ja parkla.

Tehnovõrkude osas ehitatakse uuesti kaugkütte-, veevarustuse, kanalisatsiooni-, sademevee-, elektri-, side- ja gaasiühendused ning drenaaž.

Hoone konstruktsioonide ja piirdetarindite osas teostatakse tehnoruumide renoveerimine, välisseina kandekonstruktsioonide ning piirdetarindite kahjustatud osade korrastamine, esimese korruse põranda hüdroisolatsiooniga seotud tööd, uue katusekatte paigaldus ja katuse kandekonstruktsioonide renoveerimine ning sademeveesüsteemide uuendamine. Samuti renoveeritakse katuse- ja pööninguluugid ning juurdepääsud katusele ja pööningule.

Akendega seotud töödest restaureeritakse olemasolevad aknad ning vajadusel paigaldatakse ajutised hädapärased aknad, et tagada hoone kasutatavus. Samuti tagatakse eluruumide, trepikodade ja keldrite akende vajalik avatavus ning korrastatakse aknaavade servad.

Lisaks renoveeritakse või vahetatakse trepikoja välisüksed ja korteriüksed, sarjastatakse üldkasutatavate ruumide lukud, renoveeritakse aknalauad ning likvideeritakse niiskuskahjustused ja nende põhjused. Renoveeritakse niiskete ruumide viimistlus ja piirdetarindid, trepikodade siseviimistlus ja käsipuud, treppide viimistlus ning korstnad. Tagatakse kandekonstruktsioonide tulepüsivus ja ruumidevaheliste tarindite helisolatsioon.

Tehnosüsteemide osas rajatakse soojusallikas, soojussõlm, küttesüsteemid, pesuruumide siugtorud ning ventilatsioonisüsteemid, et tagada vajalik õhuvahetus (sh. trepikodades, keldrites ja tehnoruumides). Mehaaniline väljatõmme vajaliku õhuvahetuse tagamiseks (sissepuhke välisõhuvooluhulgad vähemalt 10 l/s magamis- ja elutubades müratasemel mitte üle 25 dB(A); väljatõmbe õhuvooluhulgad 1-toaliste korterite WC-s ja pesuruumis kokku vähemalt 10 l/s ja köögis 6 l/s, 2-toaliste korterite WC-s ja pesuruumis kokku vähemalt 15 l/s ja köögis 8 l/s, 3- ja enamatoaliste korterite WC-s vähemalt 10 l/s ja pesuruumis vähemalt 15 l/s ja köögis 8 l/s).

Rajatakse suitsuärastus trepikodades.. Samuti renoveeritakse jahutussüsteemid, vee- ja kanalisatsioonitorustikud, veemööduõlmed ning elektrisüsteemid koos peakilpide, jaotuskilpide, magistraalliinide ja maandusega. Uuendatakse avalike ruumide, evakuatsiooni- ja välisvalgustus ning vahetatakse kaugloetavad vee- ja elektriarvestid.

7.3 2. renoveerimisetapp

Teises renoveerimisetapis keskendutakse energiatõhususe parandamisele ventilatsiooni soojustagastuse, katuse ja põranda soojustamise ning küttesüsteemide energiatõhususe suurendamise kaudu. Selle etapi käigus soojustatakse esimese korruse põrand, tihendatakse ja soojustatakse katuslagi ning rajatakse ventilatsioonisüsteemile soojustagastus. Samuti isoleeritakse soojusvarustuse ja küttetorustikud.

Välisseinte puhul teostatakse selles etapis välisviimistluse restaureerimine (et tagada visuaalne ilme) ilma lisa-soojustuseta.

Hoone fassaadi figuur on räästa ja sokli sõlmedes Joonis 15 ja Joonis 12 kohane.

Renoveerimislahend

Piirdetarindid

Katus KL-02_300

Katuseplekk

Alusroovitus

Õhkvahe/tuulutusliist

Aluskate

Õhkvahe/tuulutusliist

Ol.olev sarikas /soojustus

Õhu- ja aurutõke

Roovid / soojustus

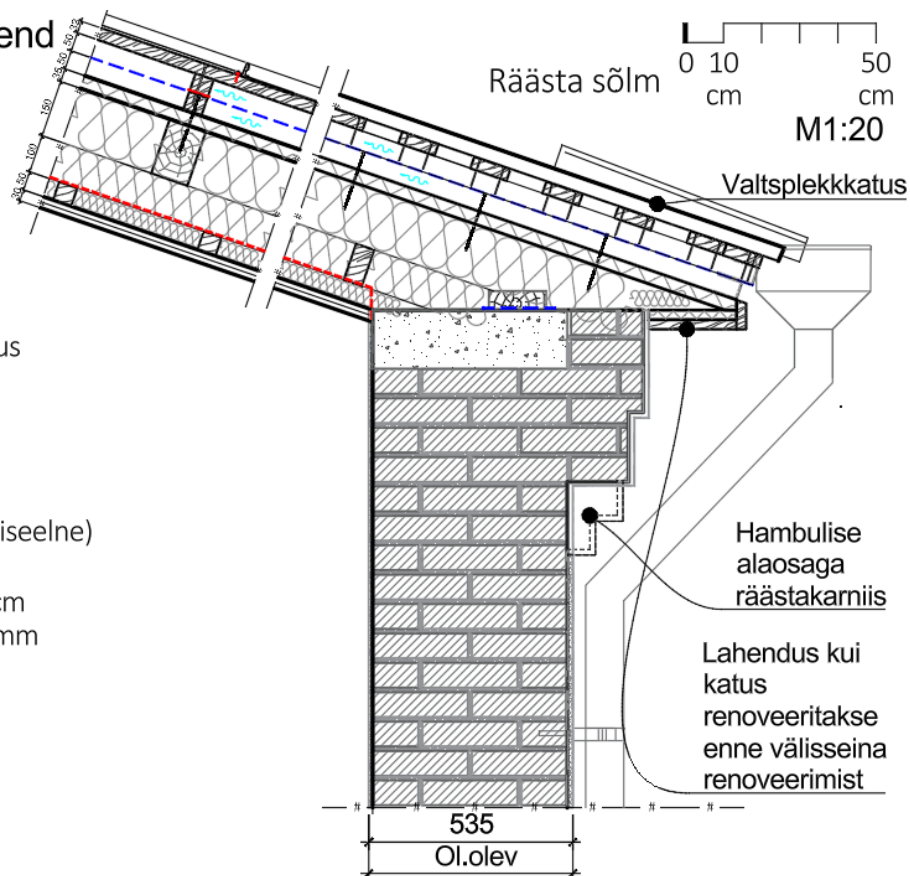
Tuletõkke kipsplaat

Välissein (renoveerimiseelne)

Krohv ja siseviimistlus

Ol.olev tellissein 50-60cm

Olemasolev krohv ≈15 mm

Joonis 15 Räästa sõlm pärast 2. renoveerimisetappi.

7.4 3. renoveerimisetapp

Kolmandas renoveerimisetapis teostatakse kõik välisseinte, sokli ja akende energiatõhususega seotud tööd. Selles etapis renoveeritakse ja lisasoojustatakse sokkel ning teostatakse selle viimistlus. Välisseinad tihendatakse ja lisasoojustatakse. Samuti vahetatakse kõik aknad energiatõhusate akende vastu ning aknad paigaldatakse soojustuse tasapinda.

7.5 4. renoveerimisetapp

Neljandas renoveerimisetapis rajatakse kohapealsed taastuenergia lahendused. Selle etapi käigus paigaldatakse päikesepaneelid elektrienergia tootmiseks.

8 Lisad

8.1 Lisa 1

Planeeritavad hoonevälised ja liqipääsetavusega seotud tööd

Vajalik töö	Jah / Ei
Välistrepi restaureerimine	Jah
Sillutisriba (killustik, kivi, betoon, vms) renoveerimine / uue ehitus	Jah
Sademevee hoonest kaugemale juhtimine, hoone ümbruse planeerimine	Jah
Varikatuse renoveerimine / uue ehitus	Ei
Tuulekoja renoveerimine / uue ehitus	Jah
Käsi- või jalutustrepide vahetus	Jah
Kaldtee vahetus	Ei
Lifti rekonstrueerimine / uue ehitus	Ei
Prügimaja ehitus või renoveerimine	Ei
Rattaparkla ehitamine	Jah
Parkla renoveerimine / uue parkla ehitus	Jah

Tehnovõrkudega seotud tööd

Vajalik töö	Jah / Ei
Kaugkütte ühenduse renoveerimine / uue ehitus	Jah
Veevarustuse ühenduse renoveerimine / uue ehitus	Jah
Olmekanalisatsiooni ühenduse renoveerimine / uue ehitus	Jah
Sademeveekanaliseerimise ühenduse renoveerimine / uue ehitus	Jah
Elektrivarustuse ühenduse renoveerimine / uue ehitus	Jah
Sidevarustuse ühenduse renoveerimine / uue ehitus	Jah
Gaasivarustuse ühenduse renoveerimine / uue ehitus	Jah
Drenaaži renoveerimine / uue ehitus	Jah

Piirdetarindite ja kandekonstruktsioonidega seotud tööd

Vajalik töö	Jah / Ei
Sokli renoveerimine (sh. hüdroisolatsioon, lisasoojustus) / viimistlemine	Jah
Vundamendi / keldriseina renoveerimine (sh. hüdroisolatsioon, soojustus)	Ei
Tehnoruumide renoveerimine / uue ehitus	Jah
Olemasolevate keldribokside renoveerimine / uute ehitus	Ei
Välisseina välisviimistluse renoveerimine / uue ehitus	Jah
Välisseina kandekonstruktsiooni / piirdetarindi osade renoveerimine	Jah
Välisseina tihendamine / lisasoojustamine	Jah
1. korruse põranda renoveerimine (sh. hüdroisolatsioon, soojustus)	Jah

Vajalik töö	Jah / Ei
Rõdu renoveerimine / uue ehitus	Ei
Rõdu / lodža piirete vahetamine / klaasimine	Ei
Lodžade kinni ehitamine soojustatud piirdega / soojustamine kinni ehtimata	Ei
Katusekatte renoveerimine / uue ehitus	Jah
Katuse kandekonstruktsiooni renoveerimine / uue ehitus	Jah
Sademeveesüsteemid (renn, toru hoonel) renoveerimine / uue ehitus	Jah
Katuse- või pööninguluugi renoveerimine / uue ehitus	Jah
Katusele või pööningule pääsuteede renoveerimine / uue ehitus	Jah
Katuslae / pööningu põranda tihendamine / lisasoojustamine	Jah
Ol.oleva akna restaureerimine	Jah
Seni vahetamata akna vahetamine	Jah
Kõikide akende vahetamine	Jah
Päikesekaitse klaasi paigaldus	Ei
Aknad paigaldatakse soojustuse tasapinda	Jah
Soojustatakse täiendavalt aknapaaled (aknaid soojustuse tasapinda ei tõsteta)	Ei
Eluruumi akna avatavus (kõik aknad avatavad, vähemalt 50% akna pinnast avatav)	Jah
Trepikoja ja keldri akna avatavus	Jah
Aknaava serva lõikamine (lõigatakse välised „randid“, lõigatakse allapoole suuremaks)	Jah
Uue akna suurus (aknad võivad olla ol.olevast avast igast küljest väiksemad kuni 2 cm)	Jah
Trepikoja välisukse renoveerimine / vahetamine	Jah
Korteriukse renoveerimine / vahetamine (turvalisus, heliisolatsioon, tulepüsivus)	Jah
Üldkasutatavate ruumide lukkude sarjastamine	Jah
Aknaalua renoveerimine / vahetamine	Jah
Niiske / märja ruumi viimistluse renoveerimine / vahetamine	Jah
Niiske / märja ruumi piirdetarindi renoveerimine / ehitamine (veetõke, kalle jms)	Jah
Niiskuskahjustuse ja nende põhjuste likvideerimine	Jah
Trepikoja siseviimistluse (sein, põrand, lagi) renoveerimine / vahetamine	Jah
Trepikoja uus käsipuu	Jah
Trepi viimistluse renoveerimine / vahetamine	Jah
Lodžade siseviimistluse (seinad, põrand, lagi) renoveerimine / vahetamine	Ei
Keldri siseviimistluse (seinad, põrand, lagi) renoveerimine / vahetamine	Ei
Keldri aknapaalede viimistluse renoveerimine / vahetamine	Ei
Keldri, tehnoruumide jms ukse renoveerimine / vahetamine	Ei
Keldri lae renoveerimine (sh. soojustamine)	Ei
Keldri põranda renoveerimine (sh. hüdroisolatsioon, soojustus)	Ei

Vajalik töö	Jah / Ei
Korstna renoveerimine / ehitamine	Jah
Kandekonstruksiooni / tuletõkkeseptsiooni moodustava tarindi tulepüsivuse tagamine	Jah
Ruumide vaheliste piirdetarindite heliisolatsiooni tagamine	Jah
Tehnosüsteemidega seotud tööd	
Vajalik töö	Jah / Ei
Tulekolde (ahi, pliit, kamin vms) renoveerimine / ehitamine	Ei
Soojusallika renoveerimine / uue ehitus	Jah
Soojussõlme renoveerimine / uue ehitus	Jah
Kütte jaotussüsteemi renoveerimine / uue ehitus	Jah
Pesuruumi siugtoru renoveerimine / uue ehitus	Jah
Soojusvarustuse ja küttetorustike isoleerimine	Jah
Kütteallikale termostaadi paigaldus	Jah
Ventilatsiooni süsteemi renoveerimine / uue ehitus tagamaks vajaliku õhuvahetuse	Jah
Ventilatsioonile soojustagastuse rajamine	Jah
Evakuatsioonitee suitsuärastuse renoveerimine / uue ehitus	Jah
Õhuvahetuse tagamine trepikojas, keldris, tehnoruumis ja mujal mitteeluruumides	Jah
Jahutussüsteemi renoveerimine / uue ehitus	Jah
Ventilatsiooni sissepuhkeõhu jahutuse renoveerimine / uue ehitus	Jah
Veemöödusõlme renoveerimine / uue ehitus	Jah
Külmaveetorustiku (sh. püstik, magistraal) renoveerimine / uue ehitus	Jah
Soojaveetorustik (sh. püstik, magistraal) renoveerimine / uue ehitus	Jah
Korteri veemöödtja vahetus (uus arvesti kaugloetav)	Jah
Olmevee kanalisatsioonitorustiku renoveerimine / uue ehitus	Jah
Sademevee kanalisatsioonitorustiku renoveerimine / uue ehitus	Jah
Elektriauditi tegemine	Jah
Peakilbi renoveerimine / uue ehitus	Jah
Jaotuskilbi renoveerimine / uue ehitus	Jah
Magistraalliinide renoveerimine / uue ehitus	Jah
Maanduspaigaldise renoveerimine / uue ehitus	Jah
Korteri elektriarvesti vahetus (uus arvesti kaugloetav) / uue ehitus	Jah
Avaliku ruumi (trepikoda, kelder, pööning vms) valgustuse renoveerimine / uue ehitus	Jah
Evakuatsioonivalgustuse renoveerimine / uue ehitus	Jah
Välisvalgustuse renoveerimine / uue ehitus	Jah
Hoonest pistikupesa paigaldamine	Ei
Hoonest välja (sh. rõdule/lodžale) pistikupesa paigaldamine	Ei

Vajalik töö	Jah / Ei
Hooneautomaatika süsteemi renoveerimine / uue ehitus	Ei
Fonoluku renoveerimine / uue ehitus	Ei
Elektriautode laadimistaristu rajamine	Ei
Soojussõlme välise elektritoite võimaluse loomine	Ei
Päikesepaneelide (elektri tootmiseks) renoveerimine / uue ehitus	Jah
Päikesekollektorite (soojuse tootmiseks) renoveerimine / uue ehitus	Ei

8.2 Lisa 2

Renoveerimiskontseptsioonide hindamismaatriks

Tabel 4 Renoveerimiskontseptsioonide hindamismaatriksi kriteeriumid (tugineb EVS EN 16883).

	Suurepärase / väga kasulik 5	Hea / natuke kasulik 4	Neutraalne / rahuldav 3	Halb / väike risk 2	Väga halb / suur risk 1
Pärandi olulisus (viimistlus, materjal, proportsioon)	Ol.oleva originaalse, autentse (hoone algse ehituse aegne) materjali ja viimistluse fikseerimine. Väärtuslik originaalmaterjal on säilinud ja restaureeritud. Puuduolevad detailid on taastatud algse eeskujul.	Hoone välisilme ei ole mainimis- väärsest muutunud, originaalmaterjal ja -viimistlus on asendatud võimalikult täpse koopiaga, hoone figuuri proportsioonid enamvähem (≤5-7cm erinevust) samasugused nagu algsel olukorral.	Originaalmaterjal on asendatud sarnase stiililt sobilikult materjaliga ja viimistlusega ja/või hoone figuuri proportsioonid on muutunud, ent mitte veel härivalt.	Hoone välisilme on mõnevõrra muutunud (nt hooneosade omavahelised proportsioonid erinevad oluliselt ajaloolisest lahendusest), originaal-materjal on asendatud lihtsustatud lahendusega.	Originaal-materjal on asendatud stiililiselt ebasobiva (nt teist tüüpi materjaliga), hoone välisilme erineb tugevalt algsest või piirkonnale omast.
Tehniline sobivus	Olukord paraneb oluliselt, tehnilise toimivuse risk väheneb oluliselt.	Olukord paraneb, tehnilise toimivuse risk väheneb.	Tehniline toimivus on tagatud. Kande- ja kasutus- piiriseisundit ei ületata.	Olukord halvaneb, tehnilise toimivuse risk suureneb.	Olukord halvaneb oluliselt, tehnilise toimivuse risk suureneb oluliselt.
Elukaare maksumus (võrreldes tervisekaitse nõuetele vastava baasolukorraga)	$\Delta NPV \approx$ kulu- optimaalne	$\Delta NPV < 0$	$\Delta NPV \approx 0$	$\Delta NPV > 0$	$\Delta NPV >> 0$
Soojuskao vähenemine	>60 %.	50% – 60 %.	40% – 50 %.	20% – 40 %.	<20 %.
Sisekliima kvaliteet	Sisekliima kvaliteet: ICC I Soojuslik mugavus on suurepärase Lisaks autonoomne juhtimine.	Sisekliima kvaliteet: ICC II Soojuslik mugavus on väga hea Lisaks autonoomne juhtimine.	Sisekliima kvaliteet: ICC II Soojuslik mugavus on tagatud Automaatne juhtimine.	Sisekliima kvaliteet: ICC III Soojuslik mugavus on rahuldav. Sisekliimat (temp., õhuvahetus) on raske juhtida.	Sisekliima kvaliteet: ICC IV Soojuslik mugavus pole hea. Sisekliimat (temp., õhuvahetus) on väga raske juhtida
Mõju välis- keskkonnale	KHG heitmete väga oluline vähenemine.	KHG heitmete oluline vähenemine.	KHG heitmete vähenemine (EPBD nõue).	KHG heitmed püsivad samal tasemel.	KHG heitmed kasvavad.
Kasutus- aspektid	Korteri netopindala/ kõrgus suureneb. Kinnisvara- väärtuse tõus.	Korteri netopindala/ kõrgus suureneb.	Korteri netopindala, kõrgus ei vähene.	Renoveerimine siseruumides, mis häirib tavapäraselt elukorraldust või korteri netopindala / kõrgus väheneb.	Renoveerimine siseruumides, mis häirib tavapäraselt elukorraldust ja korteri netopindala / kõrgus väheneb.